

Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького
Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies

doi:10.15421/nvlvet7909

ISSN 2519–2698 print
ISSN 2518–1327 online

<http://nvlvet.com.ua/>

УДК 504.054:636

Кінний туризм і особливості його організації

Н.А. Ковальчук, Г.О. Соколова
linda888@ukr.net

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького,
вул. Пекарська, 50, Львів, 79010, Україна

У статті подається матеріал щодо організації та особливостях кінного туризму. Популярність кінного туризму зараз стрімко зростає в усьому світі. Усюди будуються кемпінги для обслуговування вершників, прокладаються кінно-туристські маршрути. З огляду на величезний інтерес, що проявляється до кінного туризму з боку різних верств населення в багатьох країнах світу, Міжнародна федерація кінного спорту в останні роки приділяє цьому питанню величезну увагу. У рамках федерації створена спеціальна комісія під наглядом італійського професора Вітторіо де Санктіс, яка приступила до розробки правил проведення інтернаціональних кінно-туристських подорожей, походів і пробігів.

Кінний туризм – невід’ємна частина екологічного туризму. Для організації кінного туризму необхідна належна база, власне навчені для верхової їзди коні і шорне спорядження, школа інструкторів і методи навчання туристів догляду за кінями і поводження з ними, організація навчання туристів верхової їзди, відпрацювання маршрутів з привалами, заготівля корму для коней. Кінний туризм в Україні розвивається, завойовує все більше прихильників. Цей вид активного туризму користується заслуженою популярністю у любителів кінних прогулянок природничого, етнічного, історичного, екстремального, паломницького, мисливського, рибальського, гірського напрямків. Кінний туризм – це привабливий спосіб проведення часу та вивчення зсередини життя мешканців країни.

Будь-який відпочинок на конях є цікавим і захоплюючим, і кожен зможе повезти з собою позитивне враження. Окрім того, кінь – це унікальний живий тренажер. Саме завдяки цій його здатності виник метод лікувальної верхової їзди, або іпотерапії, який став одним з ефективних способів реабілітації інвалідів.

Ключові слова: кінний туризм, іпотерапія, кінно-туристські маршрути, верхова їзда, екологічний туризм.

Конный туризм и особенности его организации

Н.А. Ковальчук, Г.А. Соколова
linda888@ukr.net

Львовский национальный университет ветеринарной медицины и биотехнологий имени С.З. Гжицкого,
ул. Пекарская, 50, г. Львов, 79010, Украина

В статье подается материал по организации и особенностях конного туризма. Популярность конного туризма сейчас стремительно растет во всем мире. Везде строятся кемпинги для обслуживания всадников, прокладываются конно-туристические маршруты. Учитывая огромный интерес, проявляемый к конному туризму со стороны различных слоев населения во многих странах мира, Международная федерация конного спорта в последние годы уделяет этому вопросу серьезное внимание. В рамках федерации создана специальная комиссия под наблюдением итальянского профессора Витторіо де Санктіс, которая приступила к разработке правил проведения интернациональных конно-туристских путешествий, походов и пробегов.

Конный туризм – неотъемлемая часть экологического туризма. Для организации конного туризма необходима надлежащая база, собственно обучены для верховой езды лошади и шорное снаряжение, школа инструкторов и методы обучения туристов ухода за лошадьми и обращения с ними, организация обучения туристов верховой езды, отработка маршрутов с привалами, заготовка корма для лошадей. Конный туризм в Украине развивается, завоевывает все больше сторонников. Этот вид активного туризма пользуется заслуженной популярностью у любителей конных прогулок естественно-

Citation:

Kovalchuk, N.A., Sokolova, G.O. (2017). Horse tourism and features of its organization. *Scientific Messenger LNUVMB*, 19(79), 44–47.

го, етнічного, історичного, екстремального, паломницького, охотничього, риболовного, горного напрямлений. Конний туризм – это привлекательный способ проведения времени и изучения изнутри жизни жителей страны.

Любой отдых на лошадах является интересным и увлекательным, и каждый сможет увезти с собой положительное впечатление. Кроме того, лошади – это уникальный живой тренажер. Именно благодаря этой его способности возник метод лечебной верховой езды, или иппотерапии, который стал одним из эффективных способов реабилитации инвалидов.

Ключевые слова: конный туризм, иппотерапия, конно-туристские маршруты, верховая езда, экологический туризм.

Horse tourism and features of its organization

N.A. Kovalchuk, G.O. Sokolova
linda888@ukr.net

Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv,
Pekarska Str., 50, Lviv, 79010, Ukraine

The article provides material on the organization and characteristics of equestrian tourism. The popularity of equestrian tourism is now growing rapidly throughout the world. Everywhere, campsites are built to service riders, horse-riding routes are laid. Equestrian tourism squeezes into the background many traditional types of travel. Considering the huge interest shown to equestrian tourism by various strata of the population in many countries of the world, the International Equestrian Federation has paid serious attention to this issue in recent years. Within the framework of the Federation, a special commission has been set up under the supervision of the Italian professor Vittorio de Sanctis, who has begun working out rules for conducting international horse-riding tours, hikes and runs.

Horse tourism is an integral part of eco-tourism. For the organization of equestrian tourism, a proper base is needed, horses are properly trained for horse riding and saddlery, a school of instructors and methods for training tourists to care for horses and handling them, arranging training for hikers, working out routes with halts, and preparing feed for horses. Equestrian tourism in Ukraine is developing, winning more and more supporters. This type of active tourism enjoys well-deserved popularity among horseback riding enthusiasts of natural, ethnic, historical, extreme, pilgrimage, hunting, fishing, and mountain destinations. Equestrian tourism is an attractive way of spending time and studying from inside the life of the inhabitants of the country.

Any rest on horses is interesting and fascinating, and everyone can take with them a positive impression. In addition, the horse is a unique live simulator. It is thanks to this ability that a method of medical riding, or hippotherapy, has emerged, which has become one of the effective ways to rehabilitate the disabled.

Key words: horseback riding, hippotherapy, horseback-riding routes, horseback riding, eco-tourism.

З огляду на сталу тенденцію погіршення стану здоров'я населення, що значною мірою зумовлено зростаючою гіпокінезією сучасної людини, державної ваги набуває проблема розвитку активних видів туризму, зокрема, спортивно-оздоровчих, серед яких дуже привабливим й перспективним є кінний туризм (Manturov, 2008). Кінний туризм дає поштовх розвитку сільського господарства, він пов'язаний з поширенням екотуризму, розведенням коней, сприяє підвищенню якості життя сільських жителів. Кінний туризм допомагає розбудові заповідників та національних парків, створенню приватних сільських садиб, використанню кінних подорожей в лікувальних цілях. Вже зараз кінний туризм можна віднести до конкурентно спроможних видів активного туризму; він приваблює багатьох вітчизняних та іноземних туристів. До речі, першими кінними туристами в Україні були іноземці, «які платили великі гроші за таке задоволення» (Zanevska, 2006).

Кінний туризм, як різновид спортивного туризму, розвивається вже більше 30 років. Він стає все популярнішим і до відомих кінних маршрутів постійно додаються нові. Більшість кінних маршрутів проходить по лісових і гірських стежках, степах, полях, ярах, по берегах річок і озер.

Кінні прогулянки в якості турів вихідного дня займають особливе місце за популярністю, особливо серед молоді. Нетривалі кінні подорожі – відмінний спосіб навчання або вдосконалення навичок верхової їзди не в манежі, а на природі. Таким чином, біль-

шість кінних маршрутів розраховуються на людей, що не мають будь-якої попередньої підготовки у верховій їзді. На турбазах досвідчені інструктори проводять підготовку новачків за спеціально розробленими програмами. Пройшовши навчання, турист набуває навичок по догляду за конем, навчається сидіти і запрягати його, керувати ним. Тут він може отримати первинні навички верхової їзди і просто покататися на коні в своє задоволення.

Кінний туризм з кожним роком набуває все більшої популярності по всьому світу. Він позитивно впливає на здоров'я людини і є доступним для людей будь-якого віку. Це хороший спосіб відволіктися від суєти великого міста і відчути себе частинкою природи.

Доля кінного туризму дивовижна! У минулі часи кінь був звичайним засобом пересування, таким, яким зараз став для людини нового часу автомобіль, проте в усі часи кінні прогулянки були справою «обраних».

З початку сімдесятих років європейським фахівцям вже було відомо, що регулярна верхова їзда активізує обмін речовин, перешкоджає надмірному відкладенню жиру, виробляє гарну поставу. Але набагато цікавіше подорожувати на коні, а не нарізати кола по манежу! Крім того, кінний тур забезпечує активне навантаження на весь кістяк, м'язи і внутрішні органи вершника, в той же час не виключає можливості рухатися пішки, дозволяє дозувати фізичні навантаження, не призводити до перевантажень. Психологи рекомендують прогулянки верхи, як чудовий засіб від стре-

су: вони підвищують життєвий тонус, працездатність і настрій.

Кінний туризм в Україні розвивається, завойовує все більше прихильників. Цей вид активного туризму користується заслуженою популярністю у любителів кінних прогулянок природничого, етнічного, історичного, екстремального, паломницького, мисливського, рибальського, гірського напрямків. Кінний туризм – це привабливий спосіб проведення часу та вивчення зсердини життя мешканців країни (Ziemele, 2004).

Подорожуючи кіннями, туристи не тільки насолоджуються красотою природи, але й впритул спілкуються з розумними, терплячими тваринами – неймовірно гарними друзями й помічниками людей, з якими пов'язана історія розвитку цивілізації.

Приватні садиби – це фундамент для розвитку кінного туризму та спосіб залучення в малий бізнес сільського населення України. Такий фундамент почали будувати в Івано-Франківській, Тернопільській, Рівненській, Київській областях та Закарпатті. А опікується приватними сільськими садибами та проблемами зайнятості населення в обслуговуванні аматорів кінного туризму Спілка сприяння розвитку сільського туризму та Союз сільського туризму. Головним управлінням зовнішніх зв'язків, туризму і торгівлі Івано-Франківської облдержадміністрації презентовано можливості зеленого туризму. Одним з різновидів зеленого туризму є кінний туризм, послуги якого надаються у приватних садибах Яремчи, Ворохти, Грабівців, у Верховинському та Косівському районах (<http://www.firtt.if.gov.ua/Ukr/turizm/zeltur1.htm>).

У Київській області «багато тамтешніх сільських жител стали міні-готелями, що надають весь комплекс послуг – від домашньої кухні й комфортабельних кімнат до кінних, велосипедних і пішохідних екскурсійних маршрутів».

Кінний туризм та кінні подорожі використовуються для лікування інвалідів. Такі послуги пропонує база «Уклин» та санаторій «Синяк» в Українських Карпатах (http://www.golosiyiv.com.ua/news_chr).

Заповідники та національні парки наче створені для кінного туризму. Природничі кінні подорожі з вивченням тваринного, рослинного, пташиного світу користуються незмінним успіхом у туристів. Кінні маршрути створені та діють в заповідних Українських Карпатах, в національному природному парку «Подільські Товтри». В Міжгірському районі Закарпаття розроблено туристичні траси, де влаштовано наметові містечка для кінного туризму (www.aboutukraine.com).

Окрім навичок спілкування з природою та вміння розумно використовувати її принади для проведення туристичних походів, фахівці з кінного туризму повинні достеменно знати все про коней та вміти навчити туристів сидіти у сідлі. Отже, підготовка кваліфікованих кадрів для цього виду спортивно-оздоровчого туризму є досить специфічною проблемою.

Найкращі умови для кінного туризму панують в горах. Незалежно від віку та фізичних здібностей можна помандрувати дивовижними місцями карпат-

ського краю відчутти себе підкорювачем гірських просторів.

Велике значення має техніка безпеки в кінному туризмі. Догляд за конем, їзда верхи і в екіпажі пов'язані з певним ризиком. Кінь за своєю природою тварина стадна, швидше полохлива, ніж агресивна, в природних умовах при небезпеці частіше рятується втечею. Тим не менш, це жива істота, а отже, воля туриста, навіть при вмілому і правильному поведженні і впливі на коня, не завжди може бути сприйнята ним, а вимога бездоганно виконана. Водночас кінь в будь-яку мить може виконати дії, небажані для туриста, за власним спонуканням або під впливом створеної обстановки. Небажані дії – удари копитами передніх і задніх кінцівок, укуси зубами, піднімання на диби, різкі кидки в сторону, вперед, різкі зупинки на швидких аллюрах тощо здійснюють спокійні, добре виїжджені коні. Все це може призвести до травмування (Bobylev et al., 1985; Livanova and Livanova, 2000).

Спонукальними причинами небажаних дій коней можуть бути переляк, рух за інстинктом самозбереження й невмілі прийоми поводження, недостатні навички управління конем при їзді верхи і в екіпажі. Тому необхідно не тільки бездоганно знати вимоги з техніки безпеки і неухильно дотримуватися їх, а й виробити певні, найчастіше шаблонні, що здійснюються автоматично рухи і дії, звичні для коня; не слід застосовувати прийоми і дії, йому незрозумілі і лякаючі його. При цьому головною запорукою безпеки подорожей на конях стає самодисципліна, найсерйозніше ставлення до дій по догляду за конем, при їзді верхи і в екіпажах (www.goldmustang.ru).

Основними вимогами з матеріально-технічного забезпечення безпеки у першу чергу є те, що коні, які використовуються в кінному туризмі, повинні бути здорові, спокійні, доброзичливі і не полохливі.

Місце для навчання верхової їзди має бути обгороджене, з м'яким ґрунтом і не мати сторонніх предметів, що можуть травмувати вершника, як при їзді, так і при падінні, не мати западин, на яких в сиру погоду ґрунт може бути слизьким.

Місцевість з м'яким, але не слизьким ґрунтом, виділена для занять у полі, не має бути значно віддалена від конюшні. Ділянка поля, призначена для навчання, повинна бути вільною від каменів і валунів, не бути сильно пересіченою. Під'їзні шляхи не повинні проходити вздовж автомагістралей з жвавим рухом і через залізничні переїзди.

Траси маршрутів повинні бути марковані. Марки (покажчики напрямку руху) на літніх маршрутах повинні бути розташовані так, щоб всяка розвилка стежки супроводжувалася покажчиком напрямку руху. Бажано, щоб у безпосередній близькості від марки проглядалася наступна. На зимових маршрутах від марки (віхи) повинні проглядатися дві наступні. Це необхідно на випадок раптового снігопаду, що обмежує видимість.

Особисте екіпування туриста може бути довільним, але зручним для верхової їзди. Щоб уникнути потертостей, штани і нижня білизна не повинні мати грубих швів з внутрішньої сторони. Дозволяється їзда тільки в чоботях. Чоботи повинні вільно входити і

виходити зі стремена. Забороняється їзда у взутті з рифленою підошвою, що перешкоджає негайному звільненню ноги із стремена в необхідних випадках. Забороняється їзда в м'якому взутті, що дозволяє проходження ступні через стремено вперед. Бажано, щоб нігті рук туриста були коротко підстрижені.

Турист, якому доручається догляд за конем, повинен поводитися з ним ласкаво, не робити різких, рвучких рухів, ласощі можна давати на відкритій долоні із зімкнутими пальцями.

Таким чином, будь-який відпочинок на конях є цікавим і захоплюючим, і кожен зможе повезти з собою позитивне враження. Окрім того, кінь – це унікальний живий тренажер. Саме завдяки цій його здатності виник метод лікувальної верхової їзди, або іпотерапії, який став одним з ефективних способів реабілітації інвалідів.

Бібліографічні посилання

Ziemele, A. (2004). Analiz suchasnoho stanu ta perspektyvy rozvytku silskoho zelenoho turyzmu v Ukraini. Turyzm silskyi zelenyi. 1, 8–13 (in Ukrainian).

Zanevska, L.H. (2006). Zastosuvannia informatiinykh tekhnolohii u rekreatsiino-turystskii diialnosti : metodychnyi posibnyk dlia fakhivtsiv fizychnoho vykhovannia «Sportyvna nauka Ukrainy». Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu fizychnoi kultury. Elektronne naukove fakhove vydannia: Lviv, LDUFK, 152 (in Ukrainian).

Manturov, V.Y. (2008). Upravlenye po voprosam puteshestvyi y turyzma. Rossijskij turistskij bjulleten', 4–9 (in Russian).

Livanova, T.K., Livanova, M.A. (2000). Uroki verhovoj ezdy. M.: Kompanija Del'ta. M., 96 (in Russian).

[http:// www.frtt.if.gov.ua/Ukr/turizm/zeltur1.htm](http://www.frtt.if.gov.ua/Ukr/turizm/zeltur1.htm)

Bobylev, I.F., Kotov, G.G., Filippov, S.P. (1985). Konnyj turizm. M.: Profizdat (in Russian).

www.goldmustang.ru – informacionno-analiticheskij zhurnal o loshodjah (in Russian).

[http:// www.golosiyiv.com.ua/news_chr](http://www.golosiyiv.com.ua/news_chr).

www.aboutukraine.com.

Received 4.09.2017

Received in revised form 30.09.2017

Accepted 6.10.2017